

**FÖRVALTNINGSRÄTTEN
I HÄRNÖSAND**

DOM
2014-06-04
Meddelad i
Härnösand

Mål nr
4271-13

KLAGANDE

Karl-Göran Persson, 650310-7853
Ringvägen 5
881 40 Sollefteå

MOTPART

Individ- och omsorgsnämnden i Sollefteå kommun
881 80 Sollefteå

ÖVERKLAGAT BESLUT

Individ- och omsorgsnämnden i Sollefteå kommuns beslut den 21 november 2013

SAKEN

Personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Med bifall till överklagandet förklarar förvaltningsrätten att Karl-Göran Persson tillhör personkretsen i 1 § 3 LSS och att han har rätt till personlig assistans.

Handlingarna i målet överlämnas till Individ- och omsorgsnämnden i Sollefteå kommun som ska fastställa hjälpbehovets tidsomfattning.

Dok.Id 73911

Postadress
Box 314
871 27 Härnösand

Besöksadress
Backgränd 9

Telefon
0611-46 06 00

E-post:
forvaltningsratteniharnosand@dom.se

Telefax
0611-51 18 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:00

BAKGRUND OCH YRKANDE M.M.

Individ- och omsorgsnämnden i Sollefteå kommun (nämnden) avslag Karl-Göran Perssons ansökan om personlig assistent med omfattningen 43 timmar per vecka med motiveringen att han inte tillhör någon av personkretsarna som anges i 1 § LSS.

Karl-Göran Persson har överklagat beslutet och yrkar att han ska beviljas personlig assistans enligt ansökan. Till stöd för överklagandet anför han bl.a. följande. Han har ett stort och omfattande funktionshinder som betyder att han har ett stort hjälpbehov. Han klarar inte att ta hand om sin personliga hygien eller att förflytta sig eftersom han inte kan stå eller gå. Momenten av- och påklädning innebär också stora problem.

Nämnden anser att överklagandet ska avslås.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Tillämpliga bestämmelser m.m.

Personer som anges i 1 § denna lag har rätt till insatser i form av särskilt stöd och särskild service enligt 9 §, bl.a. personlig assistans, om de behöver sådan hjälp i sin livsföring och om deras behov inte tillgodoses på annat sätt (7 § LSS).

Av 1 § LSS framgår att denna lag innehåller bestämmelser om insatser för särskilt stöd och särskild service kan ges åt personer

1. med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd,
2. med betydande och bestående begåvningsmässigt funktionshinder efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom, eller
3. med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionshinder som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och förorsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

I förarbetena till LSS anges bl.a. att med *betydande svårigheter i den dagliga livsföringen* menas att den enskilde inte på egen hand kan klara vardagsrutiner som t.ex. hygien, toalettbestyr, påklädning, mathållning, förflyttning inomhus och utomhus, sysselsättning eller att utföra nödvändig träning eller behandling. Det kan också innebära att en person inte kan för-

stå och klara sin ekonomi. Andra svårigheter kan vara att kommunicera med andra. Det gäller både svårigheter att ta emot och att ge information och att samtala med andra direkt eller per telefon. (...) Begreppet bör även kunna användas om en person på grund av funktionshinder löper risk att bli isolerad från andra människor. Med *omfattande behov av stöd eller service* avses både kvantitativa och kvalitativa aspekter. Den enskilde ska i allmänhet ha ett återkommande behov av särskilt stöd för att klara funktioner som andra kan klara på egen hand. Med återkommande avses att stödbehovet vanligen föreligger dagligen och i olika situationer och miljöer. Behov av stöd bör uppfattas i vid bemärkelse och avse stöd av olika karaktär. Ibland kan det behövas stödinsatser av så speciell art att de trots mindre tidsåtgång bör betraktas som omfattande. Exempel kan vara stöd som vanligen bör ges av personal med mycket specifik utbildning och kompetens. (Se prop. 1992/93:159 s. 56).

Av 9 § 2 LSS framgår att en av dessa insatser är biträde av personlig assistent eller ekonomiskt stöd till skäligen kostnader för sådan assistans. Med personlig assistans avses enligt 9 a § LSS personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov). Enligt andra stycket samma bestämmelse har den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov även rätt till insats för andra personliga behov om dessa inte tillgodoses på annat sätt.

I förarbetena till LSS uttalas bl.a. följande beträffande begreppet personlig assistans. Av denna punkt jämförd med 7 § första stycket framgår att den enskilde ska ha ett klart behov av personlig assistans i de situationer det är fråga om. Den funktionshindrade ska ha behov av assistans för att kunna klara sådana mycket personliga angelägenheter som den personliga hygien, att inta måltider, att kommunicera med andra. Insatsen bör alltså vara förbehållen krävande eller i olika avseenden komplicerade fall. (Se a. prop. s. 174 f.).

Högsta förvaltningsdomstolen (företvarande Regeringsrätten) har i rättsfallet RÅ 2009 ref. 57 uttalat bl.a. följande beträffande om en funktionshindrad persons behov av hjälp med de grundläggande behoven var av den karaktär och omfattning som förutsätts för rätt till personlig assistans. En särskild fråga som aktualiseras i målet är om det kan krävas att behovet av hjälp för att tillgodose de grundläggande behoven måste ha viss tidsmässig omfattning för att berättiga till personlig assistans. Som ovan framgått har det i lagens förarbeten uttalats att något sådant krav inte kan uppställas, samtidigt som det framhållits att tidsfaktorn självfallet har betydelse. Regeringsrätten finner mot denna bakgrund att någon bestämd undre tidsgräns inte låter sig uppställas. Det är samtidigt uppenbart att någon som bara i mycket begränsad omfattning har behov av hjälp med något av de grund-

läggande behoven inte utan vidare kan anses berättigad till personlig assistans. Även om själva tidsåtgången inte är påfallande stor måste dock en samlad bedömning göras bl.a. med hänsyn tagen till om det stöd som behövs är av mycket privat eller integritetskänslig karaktär eller om det förutsätter någon specifik kompetens. Som framhålls av Socialstyrelsen måste såväl kvantitativa som kvalitativa aspekter beaktas. Även hur ofta hjälpen behövs framstår som en viktig faktor.

Utredningen i målet

Nämndens utredning innehåller bl.a. följande uppgifter. Av läkarintyg framgår att Karl-Göran Persson insjuknade våren 2012 och fick diagnosen angiocentriskt lymfom i hjärnan som är en typ av cancer. Under behandlingsperioden hösten 2013 förlorade han gångförmågan. Enligt efterkontroller finns inga lymfom kvar i hjärnan men det finns alltid en risk för återfall vid aktuell diagnos. Karl-Göran Persson har sannolikt fått bestående men efter sjukdomen och behandlingen i form av svaghet i benen. Vid telefonsamtal med överläkaren Ann-Sofie Johansson framkommer det att Karl-Göran Persson fortfarande är rullstolsburen och att det sannolikt inte beror på den tidigare behandlingen eftersom den är avslutad. Det mest sannolika är att tillståndet inte kommer att förbättras annat än marginellt. Enligt uppgift från arbetsterapeut är rehabilitering påbörjad. Karl-Göran Persson har själv uppskattat tidsåtgången för den hjälp han behöver för sina grundläggande behov med 2 timmar per dag, 14 timmar per vecka. Hjälptbehoven avser personlig hygien; toalettbesök, duschning/tvättning och nagelvård/hudvård. Arbetsterapeuten har lämnat uppgift om att Karl-Göran Perssons tidsuppskattning är rimlig vilket även utredande handläggare håller med om. Vad gäller övriga behov har Karl-Göran Persson uppskattat tidsåtgången för den hjälp han behöver till 29 timmar och 15 minuter per vecka. Utredande handläggare bedömer tidsåtgången för dessa behov till 9 timmar per vecka.

Förvaltningsrättens bedömning

Karl-Göran Persson omfattas inte av de personkretsar som anges i 1 § 1-2 LSS. Det är utrett att hans funktionshinder är varaktiga och inte beror på

normalt åldrande. Förvaltningsrätten har nu att ta ställning till om Karl-Göran Perssons funktionshinder är stora och förorsakar betydande svårigheter i hans dagliga livsföring och om han därmed har ett omfattande behov av stöd eller service. Förvaltningsrätten bedömer att utredningen ger ett tydligt stöd för att Karl-Göran Persson inte på egen hand klarar av olika vardagsrutiner såsom hygien, toalettbestyr och påklädning. Det han behöver hjälp med förekommer dagligen och i olika situationer och miljöer. Förvaltningsrättens slutsats i den här delen är att Karl-Göran Perssons hjälpbehov är av den omfattning och art att funktionshindren ska anses förorsaka betydande svårigheter i hans dagliga livsföring och att han därmed har ett omfattande behov av stöd och service. Han tillhör således den personkrets som enligt 1 § 3 LSS kan ha rätt till insatser enligt LSS om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda.

Nu ska förvaltningsrätten ta ställning till om Karl-Göran Persson har rätt till insatsen personlig assistans enligt LSS. För rätt till personlig assistans krävs att det föreligger sådana hjälpbehov som uppfattas som mycket privata och känsliga för den personliga integriteten och där den funktionshindrade har ett särskilt intresse av att kunna bestämma vem som ska ge sådan hjälp och hur den ska ges. Såväl kvantitativa som kvalitativa aspekter måste beaktas. Även hur ofta hjälpen behövs är en viktig faktor. Förvaltningsrätten bedömer att utredningen ger stöd för att Karl-Göran Persson har tillräckligt kvalificerade behov av hjälp med personlig hygien och av- och påklädning. Hans grundläggande behov får anses uppgå till i vart fall sex timmar per vecka. Behoven avseende personlig hygien får vidare anses vara av särskilt privat och integritetskänslig art. Grundläggande behov om 3-5 timmar per vecka har i ett fall ansetts tillräckligt när det var fråga om dagligen återkommande integritetskänsliga behov som förekom i nära anslutning till varandra (jfr. Kammarrätten i Göteborgs domen 2 februari 2010 i mål nr 2543-09). Mot denna bakgrund finner förvaltningsrätten att Karl-Göran Persson har rätt till personlig assistans enligt

LSS. Förvaltningsrätten anser att nämnden som första instans ska ta ställning till hjälpbehovets tidsomfattning. Överklagandet ska därför bifallas i enlighet med det anförda.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 3109/1C).

Carl Johan Fahlander
förvaltningsrättsfiskal

I avgörandet har även nämndemännen Monica Fällström, Bengt Nilsson och Johnny Nyman deltagit. Målet har föredragits av föredraganden Sara Andersson.

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Sundsvall.

Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

För att kammarrätten ska kunna ta upp Ert överklagande måste Er skrivelse ha kommit in till förvaltningsrätten **inom tre veckor** från den dag då Ni fick del av domen/beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Om sista dagen för överklagande infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att besvärshandlingen kommer in nästa vardag.

Om klaganden är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet alltid ha kommit in inom tre veckor från den dag beslut meddelades.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress där klaganden kan nå för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.
2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.